

НАУКОВИЙ ВІСНИК

Мукачівського державного університету

№14(9) '2013

Головний редактор: *Мигалина Ю.В.* – ректор, д. хім. наук, професор, академік Української технологічної академії, заслужений діяч науки і техніки України

Заступник головного редактора: *Кабачій В.М.* – к.фіз.-мат. наук, професор, проректор з наукової роботи

Редакційна колегія:

Пехньо В.І. – доктор технічних наук член-кореспондент НАНУ,
Лучко Й.Й. – доктор технічних наук,
Сюсько М.І. – доктор технічних наук,
Мікловда В.П. – доктор економічних наук член-кореспондент НАНУ,
Лендел М.А. – доктор економічних наук, член-кореспондент УААН,
Ярема В.І. – доктор економічних наук,
Щербан Т.Д. – доктор психологічних наук,
Проскура В.Ф. – кандидат економічних наук,
Ігнатишин М.В. – кандидат економічних наук,
Реслер М.В. – кандидат економічних наук,
Білей-Рубан Н.В. – кандидат технічних наук,
Хом'як Б.Я. – кандидат фізико-математичних наук,
Пагіря М.М. – кандидат фізико-математичних наук,
Капітан Л.І. – кандидат історичних наук,
Лужанська Т.Ю. – кандидат географічних наук,
Моргун А.В. – кандидат філологічних наук,
Хома О.М. – кандидат педагогічних наук.

Відповідальний секретар: *Товт Т.Й.* – ст. викладач кафедри менеджменту та управління економічними процесами.

Відповідальний редактор за напрямом "Природничі і технічні науки":

Фордзюн Ю.І. – к.т.н., доцент кафедри легкої промисловості

Відповідальний редактор за напрямом "Гуманітарні і суспільні науки":

Товканець Г.В. – к. пед. н., доцент кафедри педагогіки та методики початкової освіти

Відповідальний редактор за напрямом "Економічні науки":

Лизанець А.Г. – к.е.н., доцент кафедри менеджменту та управління економічними процесами

Відповідальний за комп'ютерний набір, макетування та друкарські роботи:

Дорогі Я.М. – начальник редакційно-видавничого відділу МДУ.

Журнал наукових праць «Науковий вісник Мукачівського державного університету» зареєстровано в Міністерстві юстиції України та згідно Закону України «Про авторські права» і Положення про порядок опублікування матеріалів у пресі та інших засобах масової інформації. Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації, серія КВ №14990-3962ПР від 05.03.2009 р.

© Мукачівський державний університет, МОН України.
Науковий вісник Мукачівського державного університету, 2013

Адреса редакційно-видавничого відділу:

89600, м. Мукачєво, вул. Ужгородська, 26, Мукачівський державний університет
тел./факс: (03131) 3-13-43, 2-11-09. E-mail: nauka@msu.edu.ua <http://www.msu.edu.ua>

Рекомендовано до друку Ученою радою Мукачівського державного університету
від 24.05.2013р., протокол № 9.

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Мукачівський державний університет

2013. Випуск № 14(9)
Видається з 2006 р.

Зміст

ПРИРОДНИЧІ І ТЕХНІЧНІ НАУКИ

<i>І.М., Троян, Ю.І. Фордзюн.</i> Вивчення механізму волого-масопереносу в системі «стопа – пакет матеріалів (взуття) - середовище».....	5
<i>Ю.Ю. Жигуц, В.Ф. Лазар.</i> Термітні середньолеговані теплостійкі і жароміцні сталі..	11
<i>М.І. Ігнатишин, С.С. Матвійчук.</i> Апроксимація контуру деталей одягу поліномами та лініями другого порядку.....	18
<i>М.І. Ігнатишин.</i> Оптимізація механічного гасника коливань.....	31

ГУМАНІТАРНІ І СУСПІЛЬНІ НАУКИ

<i>Т.Є. Біланинець.</i> Формування музично-виконавського мислення майбутнього педагога-музиканта.....	39
<i>О.М. Глагола.</i> Окремі аспекти застосування інтерактивних методів у процесі засвоєння педагогічних знань.....	45
<i>А. Грекул, Л.М. Микуланинець.</i> Комунікативні уміння педагога як складова його професійної компетентності.....	58
<i>К.Кардаш., В.І. Староста.</i> Інтерактивні технології навчання як категорія дидактики.....	64
<i>Н.В. Кудикіна, О.Ю. Гандера.</i> Формування професійного інтересу в контексті проблеми якості освіти майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів.....	71
<i>Н.В. Кудикіна, Т.В. Бровді.</i> Ігрова діяльність в контексті дослідження проблеми логіко-математичного розвитку дітей дошкільного віку.....	77
<i>Н.В. Кудикіна, Л. Мікеш.</i> Погляди сучасних вітчизняних учених на ігрову діяльність дітей дошкільного віку.....	83
<i>І.І. Кушнір.</i> Розвиток маркетингової компетентності керівника вищого навчального закладу I-II рівнів акредитації у процесі підвищення кваліфікації.....	90
<i>Н.В. Лалак, О.В. Гутій.</i> Самоосвіта як рушійна сила активізації професійної діяльності майбутнього вчителя початкових класів.....	95
<i>Л.А. Пермінова.</i> Принцип неперервності як базовий для удосконалення маркетингової діяльності керівника навчального закладу у системі післядипломної освіти.....	100
<i>С.С. Русанюк, Л.М. Микуланинець.</i> Інтерпретація музики як чинник творчого самовиразу особистості педагога-музиканта.....	106

<i>Л. Фенчак, Н. Бучок.</i> Підготовка майбутніх вчителів до формування у молодших школярів навичок культури здоров'я.....	114
<i>О.М. Хома, А.В. Перфілова.</i> Педагогічні аспекти підготовки майбутніх учителів початкових класів до навчання першокласників каліграфічного письма.....	120
<i>О.С. Юрков, Є.С. Оліферук.</i> Особливості профорієнтаційної роботи зі старшокласниками (на прикладі вибору військової організації).....	125

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

<i>С.І. Горопко, М.М. Мадяр.</i> Податковий контроль за повнотою і правильністю сплати податків акціонерними товариствами.....	132
<i>Т.О. Матковська, В.Ф. Проскура.</i> Оптимізація етапів аналізу ділової активності як один із шляхів підвищення ефективності діяльності підприємства.....	140
<i>Т.І. Мацур, О.Е. Оксанич.</i> Модернізація організації бухгалтерського обліку в державному секторі.....	148
<i>М.-Н. М. Микита.</i> Формування ринку туристичних послуг Закарпатської області....	155
<i>В.П. Мусаткіна.</i> Продуктивність операційної системи торговельного підприємства як об'єкт управління.....	163
<i>А.Я. Паулик.</i> Управління інноваційним розвитком торговельного підприємства.....	168
<i>Н.А. Піндзоля.</i> Оцінка інвестиційного клімату підприємств Карпатського регіону...	176
<i>А.Г. Лизанець, О.О. Сузіков.</i> Прогнозування рівня безробіття на регіональному ринку праці (за матеріалами Закарпатської області).....	186
<i>М. Ю. Телінгер.</i> Використання маркетингових стратегій в банківських установах в сучасній економічній ситуації.....	192
<i>Г.В. Чередніченко.</i> Економічна природа потенціалу підприємства та особливості його формування.....	200
<i>І.М. Чучка, Г.Г. Білак.</i> Перспективи розвитку та стратегічні завдання Карпатського Єврорегіону на регіональному рівні.....	207
<i>Т.К. Шпенник.</i> Розвиток сувенірної галузі як альтернатива зайнятості сільського населення, її роль в популяризації сільського (зеленого) туризму.....	217

УДК 378.17:378.17

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ДО ФОРМУВАННЯ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НАВИЧОК КУЛЬТУРИ ЗДОРОВ'Я**Л. ФЕНЧАК, Н. БУЧОК**

Мукачівський державний університет

У статті обґрунтовано необхідність якісної підготовки майбутніх вчителів до формування у молодших школярів навичок культури здоров'я, висвітлено методологічні аспекти та важливість системного підходу щодо формування навичок здорового способу життя у студентів зі спеціальності «Початкова освіта».

Ключові слова: здоров'я, культура здоров'я, здоровий спосіб життя.

Постановка проблеми

Одним із основних стратегічних завдань національної освіти є виховання молоді в дусі відповідального ставлення до власного здоров'я і здоров'я оточуючих, як до найвищої індивідуальної та суспільної цінності, тобто визначення пріоритетів здорового способу життя. Під способом життя розуміють систему поглядів, яка формується у людини упродовж життя під впливом різних чинників на проблему здоров'я [1, с.116]. У цьому контексті з розвитком цивілізації змінюється розуміння самого поняття здоровий спосіб життя. Якщо за традиційними уявленнями це поняття означало відсутність шкідливих звичок, наявність раціонального харчування, оптимального рухового режиму та загартування, то сьогодні до нього додалася потреба раціональної організації праці, побуту та підвищення імунітету людини [2, с.160-170]. Тому формування культури здоров'я як невід'ємної частини загальної культури особистості є вимогою сьогодення. Загальновідомо, що формування установок на здоровий спосіб життя закладається з дитинства, тому роль вчителя початкових класів у даному процесі є дуже важливою.

Метою даного дослідження є виявлення оптимальних шляхів щодо підготовки майбутніх фахівців початкової школи до формування навичок культури здорового способу життя у молодших школярів.

Результати та їх обговорення

Проблема якості підготовки майбутніх учителів початкових класів, здатних бути конкурентоспроможним на ринку праці, мобільно змінюватися і пристосовуватися до нових його потреб, раціонально організувати свою життєдіяльність з позицій здоров'язбереження та здоров'ятворення свого та молодших школярів, актуалізує питання формування їхньої культури здоров'я.

Окремі аспекти проблеми формування особистості педагога як пропагандиста і вихователя здорового способу життя висвітлено у працях М.М. Бака, С.С. Крохмалю, А.В. Царенка, О.І. Шияна. Значущість проблеми валеологічного виховання та формування валеологічної культури зумовили появу ряду наукових досліджень. Це,

зокрема, праці М.І. Алексеєва, І.Г. Берднікова, Т.Є. Бойченко, О. Ващенко, В.П. Войтенко, М.С. Гончаренка та інші. Дослідження науковців свідчать про наполегливі пошуки шляхів розв'язання проблеми збереження здоров'я студентської молоді, навчання та виховання їх відповідно до засад здорового способу життя, попередження шкідливих звичок, що поширюються у молодіжному середовищі тощо. Особливого значення сьогодні набуває проблема формування у студентської молоді умінь не тільки дбати про своє здоров'я, а й їх інших.

На основі власного педагогічного досвіду та аналізу праць науковців з досліджуваної проблеми, ми вважаємо що здоров'язберігаюча компетентність майбутнього вчителя початкових класів лежить в основі формування його культури здоров'я. Формування цієї якості студентів на пряму підготовки «Початкова освіта» у процесі їх фахової підготовки є показником успішного розв'язання педагогічних завдань крізь призму професійного зростання, самореалізації та сформованості здоров'язберігаючої основи власного способу життя та життя учнів. В умовах початкової школи важливо навчити школярів використовувати резервні сили свого організму, навчити жити в суспільстві здоровою людиною, налагоджувати стосунки, спілкуватись із людьми, передбачати наслідки своєї поведінки, вміти приймати своєчасні рішення. Основна робота з реалізації цього завдання покладається на вчителів початкових класів.

Проте без спеціальної підготовки студентів до професійної підготовки, усвідомлення ними важливості зазначеної проблеми, озброєння його відповідними знаннями та практичними вміннями навчально-виховна робота з цього на пряму гальмуватиметься. Під час навчальної діяльності можливе створення теоретичних та методичних основ ефективного формування здоров'язберігаючої компетентності майбутніх учителів початкових класів, які мають здійснювати навчання щодо збереження здоров'я кожної особистості як у професійній діяльності, так і в повсякденному житті.

Формування навичок здорового способу життя неможливе без чітких визначень основних понять з даної теми. Перш за все кожна людина повинна усвідомити для себе що таке здоров'я і його складові. З шкільного курсу основ здоров'я відомо, що здоров'я - такий стан організму, за якого людина відчувається комфортно, іншими словами у неї нічого не болить, тобто «здоров'я - це добре, а хвороба - це погано». Насправді, пояснити сутність здоров'я складніше, аніж сутність хвороби. Тому остаточного, прийняттого всіма тлумачення поняття здоров'я не існує. У преамбулі (вступі) Статуту (Конституції) Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) говориться, що здоров'я — це не тільки відсутність хвороб або фізичних дефектів, а стан повного фізичного, психічного та соціального благополуччя. Зазначимо, що здоров'я може розглядатися, як індивідуальне явище для конкретної людини, так і соціальне. На

думку ВООЗ в медико-санітарній статистиці здоров'я на індивідуальному рівні передбачає відсутність хвороб та інших розладів, а на соціальному - процес зменшення смертності, захворюваності та інвалідності.

Формуванню відповідного рівня здоров'я сприяє (або не сприяє) спосіб життя особистості. Здоровий спосіб життя – це сукупність форм і способів повсякденного культурного життя особистості, яке ґрунтується на моральних нормах, цінностях та практичній діяльності, спрямованих на зміцнення адаптивних можливостей організму. Тема нашої праці звучить «Підготовка майбутніх вчителів до формування у молодших школярів навичок культури здоров'я». Тому усвідомивши, що таке здоров'я, спробуємо пояснити, що ж ми розуміємо під поняттям «культура здоров'я». Культура здоров'я – особистісні якості особистості, які сприяють збереженню та зміцненню здоров'я (за Ващенком О. і Свириденко С.) [3, с. 2-4]. У цих же авторів зустрічаємо визначення «виховання (формування) культури здоров'я». Виховання культури здоров'я – передбачає не тільки виховання особистісних якостей особистості, які сприяють збереженню та зміцненню здоров'я, а й формують уявлення про здоров'я, як цінність, посилення мотивації на ведення здорового способу життя, підвищенню відповідальності за особисте здоров'я, здоров'я родини.

Здійснивши аналіз навчальних планів Мукачівського гуманітарно-педагогічного коледжу по спеціальності «Початкова освіта» ми виявили, що поняття основних здоров'яформуючих понять, необхідних для професійної діяльності майбутніх педагогів здійснюється завдяки вивченню студентами таких курсів «Анатомія і фізіологія людини», «Біологія», «Медико-санітарна підготовка», «Захист Вітчизни» на I курсі, «Основи безпеки життєдіяльності людини» на II курсі, «Основи медичних знань», «Охорона праці» та «Охорона праці в галузі» на III-IV курсах. Крім того студенти спеціальності «Початкове навчання» отримують знання з «Методики викладання основ здоров'я», та «Методики викладання фізичної культури», де вони вивчають прийоми, методи і принципи роботи з молодшими школярами направлених на ефективне оволодіння ними знань, умінь і навичок щодо здоров'я і здорового способу життя.

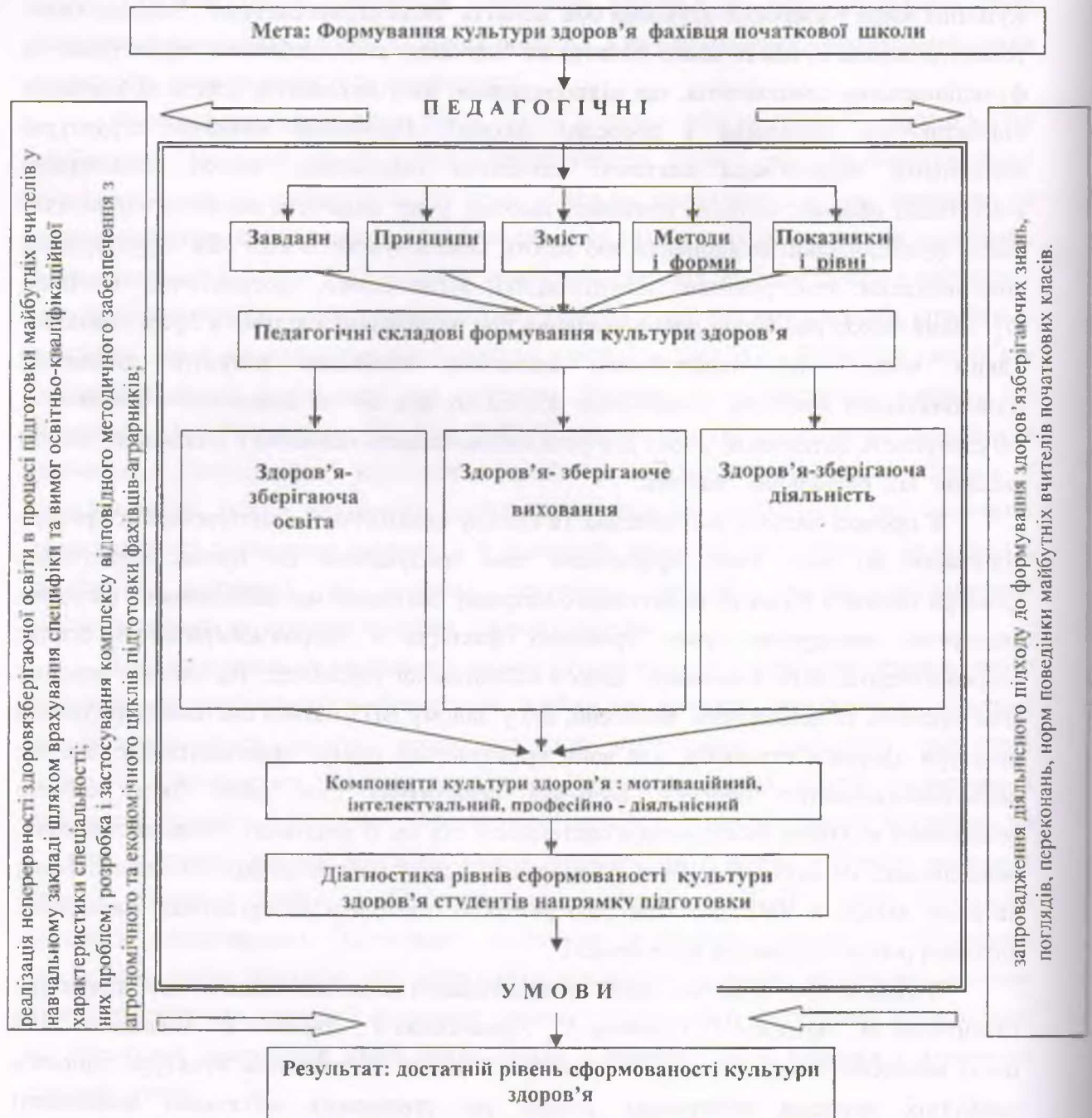
Процес формування культури здоров'я студентів педагогічного напрямку підготовки має здійснюватися системно, реалізуючи конструктив трьох провідних факторів - здоров'язберігаючої освіти; здоров'язберігаючого виховання; практичної діяльності. На основі власних спостережень та досліджень виявлено, що у ВНЗ наявна система формування здоров'язберігаючої культури студентів, але вона містить тільки деякі елементи та фрагменти під час навчально-виховного процесу.

У педагогіці поняття системності досліджували російські вчені Ю. Бабанський, Н. Кузьміна та інші. Ю. Бабанський під системою розумів єдність елементів, які функціонують за внутрішньо властивими їй законами. [2]. Однак, Н.

Кузьміна ввела у широкий науковий обіг поняття "педагогічна система". Вона аргументовано розкрила сутність цього поняття як "множину взаємозв'язаних структурних та функціональних компонентів, що підпорядковані меті виховання, освіти та навчання підростаючого покоління і дорослих людей". Науковець визначає структурні компоненти педагогічної системи: навчальна інформація; засоби педагогічної комунікації (форми, методи, прийоми, засоби); учні; педагоги; мета. Автор виділяє також функціональні компоненти, які мають забезпечувати зв'язки між структурними компонентами: конструктивні, комунікаційні, організаційні, прогностичні, гностичні [7]. Такий підхід дає більш повне уявлення про педагогічну систему в сфері навчання. Таким чином, під педагогічною системою необхідно розуміти динамічно функціонуючий комплекс діалектично пов'язаних між собою компонентів і чинників, які створюють оптимальні умови для розв'язання завдань навчання і виховання людей залежно від соціальних завдань.

У процесі нашого дослідження та аналізу педагогічної і методичної літератури відповідно до теми, нами сформоване таке припущення, що процес формування культури здоров'я студентів педагогічного напрямку підготовки має здійснюватися системно, реалізуючи конструктив трьох провідних факторів - здоров'язберігаючої освіти; здоров'язберігаючого виховання; здоров'язберігаючої діяльності. На основі власних спостережень та досліджень виявлено, що у даному ВНЗ наявна система формування культури здоров'я студентів, але вона проявляється тільки фрагментарно під час навчально-виховного процесу. Будь-яка педагогічна ідея може бути успішно реалізована за умови забезпечення системності під час її реалізації. Лише системність, змодельована на науковому рівні, є запорукою успіху в педагогічній діяльності. Тому, на нашу думку, у ВНЗ слід особливо ретельно підходити до організації навчально-виховної роботи на засадах системності.

З цією метою, нами на основі проаналізованої психолого-педагогічної літератури (Василенко Н., Ващенко О., Єрмаков І., Кривошеєва Г., Лисенко Р., Недодатко Н. та інші) виявлено основні принципи, фактори і умови формування культури здоров'я майбутніх вчителів початкових класів, що створюють об'єктивні можливості розроблення моделі педагогічної системи означеного процесу (рис. 1), а також виявлено основні її компоненти: *мотиваційний* (сукупність спонукальних причин діяльності); *інтелектуальний* (конкретні знання, факти, поняття, теорії, закономірності); *професійно-діяльнісний* (активна участь в здоров'язберігаючій діяльності, застосування набутих умінь та навичок щодо збереження власного здоров'я та здоров'я оточуючих) (рис. 1).

Названі компоненти тісно взаємопов'язані і діють завдяки відповідно організованим педагогічним умовам, що є необхідними складовими підготовки майбутнього вчителя.

Більше того, сучасні реалії детермінують необхідність розглядати підготовку студентів до формування основ здорового способу життя молодших школярів в якості важливої складової їх професійної компетентності. У цьому плані ведеться певна робота в умовах вищої школи.

Сучасна тенденція погіршення здоров'я дітей і молоді стимулює до пошуку нових шляхів його охорони та зміцнення. Одним із таких шляхів є формування у майбутніх вчителів початкових класів відповідального ставлення до свого здоров'я та здоров'я людей що їх оточують, як до найвищої цінності, формування через освіту здорового способу життя. А так як учень перебуває в школі протягом 9-10 годин на добу, тобто більшу частину робочого часу, то вчитель початкових класів є для нього основним прикладом і наставником щодо норм поведінки і ставлення до власного здоров'я.

Висновки

Розглядаючи у дослідженні формальний аспект навчального процесу у вищій школі, дійшли висновку, що він характеризується спрямованістю на отримання певних змін у структурі особистісних і професійних характеристик майбутніх вчителів початкових класів. Удосконалення навчального процесу, на нашу думку, повинно базуватись на принципах методології сучасного людинознавства, бути спрямованим на створення адекватного ставлення особистості до свого здоров'я, позитивного сприйняття просвітницьких, оздоровчих, профілактичних заходів, адже здоров'язберігаючі знання необхідні як для професійної діяльності, так і в особистому житті майбутніх фахівців. Дуже важливо, щоб діяльність студентів з набуття достатнього рівня культури здоров'я осмислювалась кожним суб'єктом навчально-виховного процесу ВНЗ через її соціальний зміст і професійне призначення, щоб кожен зрозумів, що оволодіння системою знань, умінь та навичок з формування, збереження і зміцнення свого власного здоров'я і здоров'я своїх вихованців складає основний зміст навчальної діяльності, є специфічною формою включення через цю діяльність у структуру суспільних відносин.

Дана стаття не вичерпує розв'язання всіх питань з формування культури майбутніх вчителів початкових класів. Перспективи подальших розвідок дослідження пов'язані з розкриттям та практичної реалізації на науково-методичному рівні передумов розвитку культури здоров'я студентів з напрямку підготовки «Початкова освіта».

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бабюк Т.Й. Теоретичні аспекти проблеми здоров'я та виховання здорового способу життя особистості / Т.Й. Бабюк // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: зб. наук. праць. – К. : Інститут проблем виховання АПН України, 2005. – Вип. 8. – Книга 2. – С. 116.
2. Бондаренко О.М. Цінність здоров'я серед пріоритетів студентської молоді /О.М. Бондаренко, М.Г. Чобітько // Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка "Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини", 2010. –Випуск 3. – С.160–166.
3. Ващенко О. Організація здоров'язберігаючої діяльності початкової школи / О. Ващенко, О. Свириденко // Початкова освіта, 2005. – № 46. – С. 2-4.
4. Городнова Н. Формування здорового способу життя у дітей та молоді. //Психолог .Грудень №46, 2009. – С.3-6
5. Грушко В.С. Основи здорового способу життя: Навч. посіб. з курсу "Валеологія". /В.С.Грушко/– Тернопіль, 1999. – 368 с.

6. Черній В. Історичні аспекти розвитку поняття здорового способу життя. /Кіровоградський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка //Проблеми формування здорового способу життя молоді : Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, магістрантів та аспірантів. Під заг. ред. Сіренко Р.Р. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2011. – 57-63с.

7. Сущенко Л.П. Технології культивування здорового способу життя людини // Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики: Міжвузівський зб. наук. пр.: Київський університет ім. Т.Шевченка, Запорізький державний університет, Одеський державний університет ім. І.І. Мечнікова. – Київ – Запоріжжя – Одеса. – 2000. – Вип. 5. – С. 386-402.

АННОТАЦИЯ

ПОДГОТОВКА БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ К ФОРМИРОВАНИЮ У МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ НАВЫКОВ КУЛЬТУРЫ ЗДОРОВЬЯ

В статье обоснована необходимость качественной подготовки будущих учителей к формированию у младших школьников навыков культуры здоровья, освещены методологические аспекты формирования навыков здорового образа жизни у студентов по специальности «Начальное образование».

Ключевые слова: здоровье, культура здоровья, здоровый образ жизни.

THE SUMMARY

PREPARATION OF FUTURE TEACHERS TO THE FORMATION OF YOUNGER STUDENTS SKILLS EDUCATION HEALTH

The article substantiates the need for quality training of future teachers to the formation of the younger students health culture, highlights the methodological aspects of healthy lifestyles in students specialty "Primary education", provides a brief historical analysis of the concept of "healthy lifestyle."

Keywords: health, healthy culture, , healthy lifestyle

УДК 361.1

ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО НАВЧАННЯ ПЕРШОКЛАСНИКІВ КАЛІГРАФІЧНОГО ПИСЬМА

О.М. ХОМА, А.В. ПЕРФІЛОВА
Мукачівський державний університет

У статті розглядається процес підготовки майбутніх учителів початкових класів до оволодіння професійних навичок каліграфії, що сприяє правильному навчанню учнів першого класу графічної навички письма.

Ключові слова: підготовка майбутніх учителів, графічні навички, професійна компетенція, модель підготовки.

Постановка проблеми

В умовах трансформації української освіти в систему Болонського процесу ставляться нові вимоги до підготовки вчителів початкової школи, що передбачають підвищення теоретичного рівня знань студентів та удосконалення практично-методичних умінь, необхідних для навчання української мови в початкових класах.